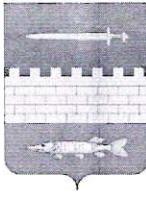

АСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
НОВОШЕШМИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Советская, д.80,
с. Новошешминск, 423190

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
Я҆ЦА ЧИШМЭ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
Совет урамы, 80,
Я҆ца Чишмэ авылы, 423190

тел.: (8-84348) 2-31-00, факс: (8-84348) 2-20-22, chishma@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

2015елның «21» сентябреннән

№ 255

«Татарстан Республикасы Я҆ца Чишмэ муниципаль районы Чаллы Башы төп гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенең уставын я҆ца редакциядә раслау турында»

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрендәгө 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Мәгариф турында» 2013 елның 22 июлендәгө 68-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Я҆ца Чишмэ муниципаль районы Башкарма комитетының «2015 елда Татарстан Республикасы Я҆ца Чишмэ муниципаль районының муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен үзгәртеп кору турында» 2015 елның 15 маенданы 155 номерлы каары нигезендә **каар бирәм**:

1. «Татарстан Республикасы Я҆ца Чишмэ муниципаль районы Чаллы Башы төп гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе уставын я҆ца редакциядә расларга.

2. «Татарстан Республикасы Я҆ца Чишмэ муниципаль районы Чаллы Башы төп гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе директоры Нуретдинова Резидә Рифкат кызына салым органында күрсәтелгән юридик затның уставын дәүләт теркәвенә алганда салым органында мерәжәгать итүче вәкаләтен билгеләргә.

3. Элеге каареңдән үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Я҆ца Чишмэ муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Я҆ца Чишмэ муниципаль районы
Башкарма комитеты
житәчесе

R.P. Фасахов

Килешенгэн
Татарстан Республикасы Яңа Чишмә
муниципаль районы Башкарма комитетының
Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы
рәисе

2015елның «___» № ___

— /Гордеева Н.А./

Килешенгэн

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә
муниципаль районы Башкарма комитетының
Финанс-бюджет палатасы житәкчесе
2015елның «___» № ___

— /Завалишена Л.Л./

РАСЛАНГАН:

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә
муниципаль районы Башкарма комитеты
житәкчесенең 2015 елның «21» сентябреннән
255 номерлы каары белән

/Фасахов Р.Р./

М:
20

Ки.
Та.
—

**«Татарстан Республикасы
Яңа Чишмә муниципаль районы Чаллы Башы
төп гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет
гомуми белем учреждениесенең**

УСТАВЫ

(яңа редакциядә)

2015 ел.

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. «Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Чаллы Башы тәп гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе (алга таба - оешма) - лицензия нигезендә белем бирү эшчәнлеген тәп эшчәнлек төре буларак гамәлгә ашыручи (аларга ирешү өчен булдырылган) коммерцияле булмаган оешма.

1.2. Учреждениенең эшчәнлеге предметы - Россия Федерациясе гражданнарының кеше, гайлә, жәмгыятын һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез гомуми белем алуга конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру; сәламәтлекне саклауны һәм нығытуны тәэмин итү һәм шәхеснең төрле яклап үсеше өчен уңай шартлар тудыру, шул исәптән укучыларның өстәмә белем алуга булган ихтыяжын канәгатьләндөрү; гражданнарның ялын тәэмин итү, халыкның мәдәни, спорт, һәм башка эшчәнлеге өчен шартлар тудыру.

1.3. Учреждение эшчәнлегенең максаты - әлеге Уставның 4 пункты нигезендә белем бирү программалары, дәрәҗә һәм юнәлешләр буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру

1.4. Тулы исеме рус телендә: муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Просто - Челнинская основная общеобразовательная школа Новошешминского муниципального района Республики Татарстан»

Тулы исеме татар телендә: «Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Чаллы Башы тәп гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе.

Кыскартылган исеме рус телендә: МБОУ «Просто - Челнинская ООШ»

Кыскартылган исеме татар телендә: МБГБУ «Чаллы Башы тәп мәктәбе».

1.5. Юридик адрес: 423196, Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә районы, Чаллы Башы авылы, Мәктәп урамы, 46 нчы йорт

1.6. Учреждение Татарстан Республикасы бюджеты һәм Яңа Чишмә муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән муниципаль биремне үтәү өчен субсидияләр, шулай ук башка чыганаклар бүлеп бирү юлы белән финанслана.

1.7. Учреждениене гамәлгә куючы һәм аның мөлкәте хужасы-Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты. Учреждение Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлегенә ведомство буйсынуында.

1.8. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты исеменнән Учреждениене гамәлгә кую функциясен һәм вәкаләтләрен Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты каршындагы мәгариф бүлеге (алга таба – Гамәлгә куючы) башкара

1.6. Учреждениене гамәлгә куючысы һәм милекчесе - Татарстан Республикасының Яңа Чишмә район Башкарма комитеты. Гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты турындагы Нигезләмә нигезендә Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының «Мәгариф бүлеге» муниципаль учреждениесе башкара.

1.7. Учреждение гамәлдәге законнар, аны Гамәлгә куючы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган әлеге Устав нигезендә эш итә.

1.8. Учреждениенең эшчәнлеге демократия, гуманизм, һәркем өчен мөмкин булган гомумкешелек кыйммәтләрен, кеше тормышы һәм сәламәтлеге, гражданлык, шәхеснең ирекле үсеше, автономлык һәм дөньяви характердагы белем бирү принципларына нигезләнә.

1.9. Учреждениенең мәлкәт хужасы функцияләрен һәм вәкаләтләрен Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты исеменнән түбәндәге каарларны кабул итү Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы (алга таба – Милекче) өлкәсендә башкара:

- Яңа Чишмә муниципаль районы муниципаль милкендәге мәлкәтне оператив идарә итү хокукунда Учреждениегә тапшыру турында;
- Учреждение уставын раслау, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында;
- Учреждениене үзгәртеп кору һәм бетерү, шулай ук аның тибын үзгәрту турында;
- Учреждение житәкчесенең Учреждениенең филиалларын төзү һәм бетерү, аның вәкиллекләрен ачу һәм ябу турынdagы тәкъдимнәрен карау һәм хуплау турында;
- тапшыру актын яки бүлү балансын раслау турында;
- ликвидация комиссиясен билгеләү һәм арадаш һәм ликвидация балансларын раслау турында;
- файдаланылмый торган мәлкәтне тартып алу турында;
- «Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы» муниципаль учреждениесе турында Нигезләмә нигезендә билгеләнгән башка функцияләрне һәм вәкаләтләрне гамәлгә кую турында;

1.10. Түбәндәге каарларны кабул итүне Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге башкара:

- эшчәнлекнең максатларын, предметын һәм төрләрен билгеләү турында;
- Учреждениене үстерү программын килештерү турында;
- Уставта каралган тәп эшчәнлек һәм әлеге йөкләмәнен үтәлешен финанс белән тәэмин итү нигезендә Учреждение өчен муниципаль бурыч кую турында;
- аеруча кыйммәtle күчемле мәлкәт төрләрен һәм исемлеген билгеләү турында;
- финанс-хужалык эшчәнлеге турында планнар һәм хисаплар төзү һәм раслау турында;
- бухгалтерлык хисабын раслау турында;
- Учреждение эшчәнлеген контролъдә тотуны гамәлгә ашыру, дәүләт статистик күзәтүенең Россия Федерациясе законнары белән расланган формалары буенча

мәгълүматларны жыю һәм гомумиләштерү, шулай ук Гамәлгә куючы тарафыннан расланган хисап формалары турында;

- Яңа Чишмә муниципаль районаны Башкарма комитетының мәгариф бүлеге муниципаль учреждениесе турындағы Нигезләмә нигезендә билгеләнгән башка функцияләрне һәм вәкаләтләрне гамәлгә кую турында.

1.11. Учреждение эшчәнлегенең төп максаты - мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру.

1.12. Учреждение гамәлдәге законнар нигезендә, аны Гамәлгә куючы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган әлеге Устав нигезендә эш итә.

1.13. Учреждениенең эшчәнлеге демократия, гуманизм, һәркем өчен мөмкин булган, гомумкешелек кыйммәтләрен, кеше тормышы һәм сәламәтлеге, гражданлык, шәхеснең ирекле үсеше, автономлык һәм дөньяви характердагы белем бирү принципларына нигезләнә.

1.14. Учреждение үз эшчәнлегендә федераль законнарга, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Президенты указлары һәм боерыкларына, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Хөкүмәте каарларына һәм боерыкларына, Яңа Чишмә муниципаль районаның норматив актларына, Гамәлгә куючы боерыкларына һәм әлеге уставка таяна.

1.15. Учреждениедә сәяси партияләрнең, ижтимагый-сәяси һәм дини хәрәкәтләрнең һәм оешмаларның (берләшмәләрнен) оештыру структураларын төзу һәм аларның эшчәнлеге рөхсәт ителми.

1.16. Укучылар инициативасы белән учреждениедә балалар ижтимагый берләшмәләре оештырылырга мөмкин.

1.17. Учреждениедә, шәхеснең ихтыяжларын, мөмкинлекләрен исәпкә алыш һәм укучылар белән педагогик хезмәткәрләрнең мәжбүри шәгыльләре күләменә карап, көндезгә яки читтән торыш укуны гамәлгә ашыра ала.

Гайлә белеме һәм үзлектән белем алу Учреждениедә арадаш һәм дәүләт йомгаклау аттестациясен үтү хокуку белән гамәлгә ашырыла.

Белем алу һәм укытуның төрле формалары ярапшуы рөхсәт ителә.

Белем алу формалары һәм укыту формалары, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, тиешле федераль дәүләт белем бирү стандартлары белән билгеләнә.

1.18. Учреждениенең үз структурасын формалаштырганда мәстәкайль рәвештә белем бирү программаларының дәрәҗәсен, төрен һәм юнәлешен, укучыларның белем алу рәвешләрен һәм булу режимын исәпкә алыш, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыруны тәэмин итә торган төрле структур бүлекчәләренә ия була ала.

Учреждениенең структур бүлекчәләре, юридик затлар булып тормый һәм Учреждение Уставы һәм Учреждение житәкчесе тарафыннан расланган тиешле структур бүлекчә турында нигезләмәләр нигезендә эш итәләр.

1.19. Учреждениедә укучыларга медицина хезмәте күрсәту «Яңа Чишмә РҮХ» ДАССОсы белән Яңа Чишмә РҮХ ДАССОсына беркетелгән Чаллы Башы фельдшер-акушерлык пунктының медицина хезмәткәре белән килешү нигезендә тәэммин ителә. Учреждение медицина хезмәткәре тарафыннан укучыларны профилактик карау өчен тиешле шартлар тудырылган булмә белән тәэммин итә.

1.20. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының «Мәгариф бүлеге» муниципаль учреждениесенең үзәкләштерелгән бухгалтериясе тарафыннан Учреждениенең бухгалтерия исәбен альп бару башкарыла.

1.21. Туклануны оештыру мәктәп ашханәсе, бюджет акчалары, мәктәп яны участогында үстерелгән продукция һәм ата-аналар акчасы хисабына башкарыла.

2. УЧРЕЖДЕНИЕНЕҢ ЭШЧӘНЛЕГЕН ОЕШТЫРУ

2.1. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә бирелә торган белем бирү эшчәнлегенә хокуки һәм ташламалар аңа лицензия бирелгән көннән барлыкка килә .

2.2. Учреждение гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт аккредитациясен уза.

2.3. Учреждениенең фактик адрес буенча теркәлү уза торган филиаллары булырга мөмкин. Бу филиалларны лицензияләү һәм дәүләт аккредитациясе мәгариф учреждениесе өчен билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе законнары нигезендә алар Учреждение директоры тарафыннан расланган Нигезләмәгә таянып эш итәләр.

Филиал белән житәкчелек итүне Учреждение житәкчесе башкара.

2.4. Учреждение Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә ассоциацияләр яки берлекләр рәвешендә белем бирү берләшмәләре төзүдә катнашырга хокуклы. Әлеге белем бирү берләшмәләре мәгарифне үстерү һәм камилләштерү максатларында булдырыла һәм үз уставлары нигезендә эш итә.

2.5. Учреждениедә белем бирү эшчәнлеге Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә гамәлгә ашырыла.

2.5.1. Белем бирү турындагы законнарда һәм учреждениенең локаль норматив актларында билгеләнгән белем бирү программасы нигезендә чит телдә белем алу мөмкин.

2.5.2. Белем бирү телләре, Россия Федерациясе законнары нигезендә, мәгариф программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручи Учреждениенең локаль норматив актлары белән билгеләнә.

3. УЧРЕЖДЕНИЕНЕҢ КОМПЕТЕНЦИЯСЕ, ХОКУКЛАРЫ, БУРЫЧЛАРЫ ҺӘМ ЖАВАПЛЫЛЫГЫ

3.1. Учреждение автономиягә ия, ул белем бирү, фәнни, административ, финанс-икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыру, гамәлдәге законнар, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары, әлеге Устав нигезендә локаль норматив актлар эшләү һәм кабул итү мөстәкыйльлеген аңлата.

3.2. Учреждение белем бирүнен өчкөн тәсілдерден, уқыту-методик тәсімін итеп анықтауда, белем бирү технологияларын алар гамәлгә ашыра торған белем бирү программаларын ирекле сайлап ала.

3.3. Учреждениенең компетенциясенә түбәндегеләр көрө:

- 1) укучылар өчен өчкөн тәсілдерден, белем бирү технологияларын алар гамәлгә ашыра торған белем бирү программаларын ирекле сайлап ала;
- 2) белем бирү эшчәнлеген матди-техник тәсімін итү, дәүләт һәм жирле нормалар һәм таләпләр, шул исәптән федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә, биналарны жиһазлау;
- 3) Гамәлгә куючы һәм жәмәгатьчелеккә финанс һәм матди чараларның көрүе һәм аларны тоту турында еллық хисап, шулай ук үз-үзен тикшеру нәтижәләре турында хисап бирү;
- 4) штат расписаниесен билгеләү;
- 5) хезмәткәрләрне эшкә алу, алар белән хезмәт килешүләрен төзу һәм өзү, вазыйфаи бурычларны бүлү, хезмәткәрләргә өстәмә һәнәри белем бирү шартлары тудыру һәм оештыру;
- 6) Учреждениенең белем бирү программаларын эшләү һәм раслау;
- 7) Учреждениене үстерү программасын Гамәлгә куючы белән килешү буенча эшләү һәм раслау;
- 8) Учреждениегә укучыларны кабул итү;
- 9) дәүләт аккредитациясенә ия булган башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү программаларын, шулай ук әлеге белем бирү программаларын гамәлгә ашырганда куллануга рөхсәт итеп түснүү, кулланырга тәкъдим итеп түснүү дәреслекләр исемлеген билгеләү;
- 10) укучыларның өлгерешенә һәм арадаш аттестациясенә агымдагы контролльне гамәлгә ашыру, аларның формаларын, вакытын һәм тәртибен билгеләү;
- 11) укучыларның белем бирү программаларын үзләштерү нәтижәләрен индивидуаль исәпкә алу, шулай ук архивларда бу нәтижәләр турында көгөз һәм (яки) электрон чыганакларда мәгълүмат саклау;
- 12) укуту һәм тәрбия, белем бирү технологияларын, электрон укуту методларын куллану һәм камилләштерү;
- 13) үз-үзен тикшерү уздыру, белем бирү сыйфатын бәяләүнен өчкөн системасы эшләвен тәсімін итү;
- 14) Учреждениедә укучыларның һәм хезмәткәрләрнең сәламәтлеген саклау һәм нығыту, туклануын оештыру өчен кирәклөштөрү;
- 15) укучыларга физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен шартлар тудыру;

16) белем алу турында документлар бланкларын сатып алу яки әзерләү;

17) укучыларның килеменә карата таләпләрне билгеләү;

18) Учреждениедә гамәлгә ашырыла торган һәм Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары белән тыелмаган балигъ булмаган балаларның, ата-аналарның (законлы вәкилләренең) ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә булышлык курсәтү;

19) фәнни-методик эшне оештыру, шул исәптән фәнни һәм методик конференцияләр, семинарлар оештыру һәм үткәрү;

20) «Интернет» чөлтәрендәге Учреждениенең рәсми сайтын булдыруны һәм алыш баруны тәэммин итү;

21) белем бирү эшчәнлеген оештыру һәм гамәлгә ашыруның төп мәсьәләләре буенча, шул исәптән регламентлаштыручы локаль норматив актлар кабул итү:

- укучыларны кабул итү кагыйдәләре;
- укучыларның дәресләр режимы;
- укучыларның өлгерешен һәм арадаш аттестацияләүне агымдагы контрольнең формалары, периодик һәм тәртибе;
- балигъ булмаган балаларны күчерү, күчерү һәм янадан торғызу тәртибе һәм нигезләре, балигъ булмаган балаларның учреждение һәм (яки) ата-аналары (законлы вәкилләре) арасында мөнәсәбәтләрне рәсмиләштерү, рәсмиләштерү, туктатып тору һәм туктату тәртибе;
- гамәлдәге законнар нигезендә йомгаклау аттестациясен үткәрү тәртибе һәм формалары.
- белем алу турында документ бирү тәртибе;
- һәм башкалар

22) Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка мәсьәләләр.

3.4. Учреждение консультация, мәгърифәтчелек эшчәнлеге алыш барырга, гражданнарның сәламәтлеген саклау өлкәсендә һәм булдыру максатларына каршы килми торган башка эшчәнлек алыш барырга, шул исәптән укучыларның каникул вакытында (тәүлек буе яки көндез тору формаларында) ялын һәм сәламәтләндерүне оештырырга хокуклы.

3.5. Учреждение үз эшчәнлеген мәгариф турындагы законнар нигезендә башкарырга тиеш, шул исәптән:

1) Белем бирү программаларының тулы күләмendә гамәлгә ашырылуын, укучыларны әзерләү сыйфатының билгеләнгән таләпләргә туры килүен, кулланыла торган формаларның, чарапларның, методларның яшь, психофизик үзенчәлекләрнең, сәләтләрнең, укучыларның мәнфәгатьләренең һәм ихтыяжларына туры килүен тәэммин итәргә;

2) укучыларны укыту, тәрбияләү, укучыларны карау, аларны карап тоту, укучыларның, мәгариф оешмасы хезмәткәрләренен тормышын һәм сәламәтлеген тәэмин итуче билгеләнгән нормалар нигезендә куркынычсыз шартлар тудырырга;

3) укучыларның, балигъ булмаган балаларның ата-аналарының (законлы вәкилләренен), учреждение хезмәткәрләренең хокукларын һәм ирекләрен сакларга.

3.6. Учреждение Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә аның компетенциясенә караган функцияләрне үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән, уку планы нигезендә белем бирү программаларын тулы күләмдә гамәлгә ашырган, үз тәмамлаучыларның белем сыйфаты, шулай ук укучылар, учреждение хезмәткәрләренең тормышы һәм сәламәтлеге өчен жаваплы. Балигъ булмаган балаларның, ата-аналарының (законлы вәкилләренен) хокукларын һәм ирекләрен барлыкка китерү турсындағы законнарда каралған белем алуга хокукларны законсыз чикләү, белем бирү эшчәнлеген оештыру һәм гамәлгә ашыру таләпләрен бозган өчен Учреждение һәм аның вазыйфаи затлары гамәлдәге закон таләпләре нигезендә жаваплы.

4. ГАМӘЛГӘ АШЫРЫЛА ТОРГАН БЕЛЕМ БИРҮ ПРОГРАММАЛАРЫ ТӨРЛӘРЕ

4.1. Учреждениедә белем бирүнен әчтәлеге гамәлгә ашырыла торган мәгариф программалары белән билгеләнә.

4.2. Учреждение ике дәрәҗәдәге тәп гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү процессын гамәлгә ашыра: башлангыч гомуми белем, тәп гомуми белем.

Башлангыч гомуми белем (үзләштерүнен норматив вакыты - 4 ел) –укучыны тәрбияләү һәм аның шәхси сәләтләрен, уку эшчәнлегендә уңай мотивация һәм осталык (уку, хат, исәп, уку эшчәнлегенең тәп күнекмәләре, теоретик фикерләү элементлары, гади Үз-үзенде тикшерү күнекмәләре, үз-үзенде тоту һәм сөйләм культурасы, шәхси гигиена һәм сәламәт яшәү рәвеше нигезләре) үстерүне тәэмин итә. Башлангыч гомуми белем тәп гомуми белем алу өчен база булып тора.

Тәп гомуми белем (үзләштерүнен норматив вакыты - 5 ел) – укучының шәхесен формалаштыруны һәм формалаштыруны (әхлакый карашлар, эстетик зәвық һәм сәламәт яшәү рәвеше, төрле һәм этникара аралашуның югари культурасын формалаштыруны, фәннәр нигезләрен, Россия Федерациясе дәүләт телен, ақыллы һәм физик хезмәт күнекмәләрен, сәләтләрне, кызыксынуларны, социаль үзбилгеләнешкә сәләтне үстерүне тәэмин итә. Тәп гомуми белем урта гомуми белем алу өчен база булып тора.

4.3. Башлангыч гомуми һәм тәп гомуми белем бирү программалары дәвамчан булып тора.

4.4 Учреждениедә мәктәпкәчә белем бирү, балаларны карау һәм тәрбияләү программалары гамәлгә ашырыла ала.

Мәктәпкәчә белем бирү гомуми культураны формалаштыруга, физик, интеллектуаль, әхлакый, эстетик һәм шәхси сыйфатларны үстерүгә, уку эшчәнлегенең алшартларын формалаштыруга, мәктәпкәчә яштәгे балаларның сәламәтлеген саклауга һәм нығытуга юнәлдерелгән. Мәктәпкәчә белем бирү программалары мәктәпкәчә яштәгे балаларны төрле яклап үстерүгә, аларның яшь һәм индивидуаль үзенчәлекләрен исәпкә алыш, шул исәптән мәктәпкәчә яштәгे балаларга башлангыч гомуми белем бирү мәгариф программаларын уңышлы үзләштерү өчен кирәклө һәм житәрлек дәрәҗәдә, мәктәпкәчә яштәгे балаларга индивидуаль якын килү һәм мәктәпкәчә яштәгे балалар өчен

үзенчәлекле эшчәнлек төрләрен исәпкә алыш, юнәлдерелгән. Мәктәпкә белем бирү программаларын үзләштерү арадаш аттестацияләр hәм укучыларның йомгаклау аттестациясен үткәру белән бергә алыш барылмый.

4.5. Учреждение, тиешле лицензияләр булганда, өстәмә белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашырырга хокуклы.

Өстәмә белем бирү укучыларның иҗади сәләтләрен формалаштыруга hәм үстерүгә, аларның интеллектуаль, әхлакый hәм физик яктан камилләшүенә булган шәхси ихтияжларын канәгатыләндерүгә, сәламәт hәм имин яшәү рәвеше культурасын формалаштыруга, сәламәтлекне нығытуга, шулай ук буш вакытларын оештыруга юнәлтелгән. Балаларга өстәмә белем бирү аларның жәмгыять тормышына жайлашуын, hәнәри юнәлеш алышын, шулай ук күренекле сәләтле балаларны ачыклау hәм аларга ярдәм күрсәтүне тәэммин итә

4.6. Учреждение озайтылган көн төркемендә укучы ата-аналарның (законлы вәкилләрнен) теләкләре hәм сораулары буенча ачарга хокуклы.

Сыйныфларның hәм озынайтылган көн төркемнәренең тулылыгы 25тән дә артмаган укучы белән билгеләнә.

Кирәклө шартлар hәм чаралар булганда, сыйныфларны hәм озайтылган көн төркемнәрен аз тулыландырылыш итеп комплектлау мөмкин.

4.7. Учреждение фәнни hәм иҗади, консультация, мәгърифәтчелек эшчәнлеге алыш барырга, гражданнарның сәламәтлеген саклау өлкәсендә hәм Учреждениене булдыру максатларына каршы килми торган башка эшчәнлек алыш барырга, шул исәптән укучыларның каникул вакытында көндезге ялын, сәламәтләндерүен оештырырга хокуклы.

4.8. Учреждение дәүләт аккредитациясе булган белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыра, федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә hәм тиешле төп белем бирү программаларын исәпкә алыш, белем бирү программаларын эшли.

4.9. Башлангыч гомуми hәм төп гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген оештыру, тиешле шартлар булганда, аерым уку предметларын, предмет өлкәләрен тиရәнтен өйрәнүне тәэммин итүче укучыларның белем алу ихтияжларын hәм мәнфәгатыләрен исәпкә алыш, эчтәлекне дифференциацияләүгә нигезләнергә мөмкин.

4.10. Учреждениедә мөмкинлекләре чикләнгән балаларның адаптацияләнгән төп гомуми белем бирү программалары буенча гомуми белем алу, әлеге укучылар тарафыннан белем алу өчен махсус шартлар тудырганда гамәлгә ашырыла ала.

Сәламәтлекләре буенча мөмкинлекләре чикләнгән балаларны уқытуны башка укучылар белән берлектә дә, аерым сыйныфларда яки төркемнәрдә дә оештырылырга мөмкин.

4.11. Учреждениегә тиешле дәрәҗәдәге белем алу хокукуна ия гражданнар кабул ителә. Учреждениегә гражданнарны кабул итү тәртибе мәгариф өлкәсендә Россия Федерациясе hәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав hәм «Укучыларны мәктәпкә кабул итү (кабул итү) тәртибе турында» Нигезләмә белән билгеләнә.

Учреждение 1-9 иччы сыйныфларда укучыларны уқытуны оештыра.

I сыйныфка сәламәтлек торышы буенча каршылыклар булмаганда, алты яшкә житкән балалар кабул ителә. Ата-аналар (законлы вәкилләр) hәм Гамәлгә куючы рөхсәте буенча Учреждение балаларны иртә яштә укыту өчен кабул итәргә хокуклы.

Гражданнарны Учреждениегә кабул итү баланың шәхесен раслаучы документ, баланың туу туринда таныклыкның оригиналы hәм күчермәсе, яшәү урыны буенча баланы теркәү туриндагы таныклыкның оригиналы hәм күчермәсе, ата-ананың (законлы вәкилләрнен) шәхси гаризасы буенча гамәлгә ашырыла.

Беренче сыйныфка уку елы дәвамында яки икенче hәм аннан соңғы сыйныфларга кабул иткәндә укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре) элек укыган Учреждение тарафыннан бирелгән шәхси эшен тапшыра.

Учреждениегә кабул итү туринда ата-аналарның (законлы вәкилләрнен) гаризасы директор исеменә, «Укучыларны мәктәпкә кабул итү (кабул итү) тәртибе туринда» нигезләмәдә караган документларны күшүп бирелә.

Гражданни кабул иткәндә Учреждение аны hәм (яки) аның ата-анасын (законлы вәкилләрен) әлеге Устав, белем бирү эшчәнлеген алыш бару хокукуна лицензия, учреждениенең дәүләт аккредитациясе туринда таныклык, учреждениенең гамәлгә ашырыла торган төп белем бирү программалары hәм белем бирү процессын оештыруны регламентлаучы башка документлар белән таныштырырга тиеш. Баланың ата-анасын (законлы вәкилләрен), шул исәптән гомуми файдаланудагы мәгълүмат системалары аша, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру лицензиясе, мәктәпнең дәүләт аккредитациясе туринда таныклык, Устав h.б. норматив документлар белән таныштыру фактын мәктәпкә кабул итү туринда гаризада теркәлә hәм баланың ата-анасының (законлы вәкилләренен) шәхси имzasы белән расланы.

Ул Россия Федерациясе hәм Татарстан Республикасы законнарына, гомуми белем бирү учреждениесе туринда типлаштырылган нигезләмәгә hәм әлеге Уставка каршы килә алмый. Гариза кабул иткәндә Учреждение гариза бирүченең шәхесен таныклаучы документ белән, туганлык мөнәсәбәтләре фактын hәм кергән законлы вәкилнең вәкаләтләрен билгеләү өчен таныштырырга тиеш.

Әлеге территориядә яшәмәүчеләрне кабул итүдән баш тарту Учреждениедә буш урыннар булмаган очракта гына мөмкин.

4.12. Педагогик совет каары буенча, Учреждение уставын берничә тапкыр тупас бозган өчен, 15 яшे тулган баланы, дисциплинар жәза чарасы буларак, учреждениедән төшереп калдыру рөхсәт ителә.

Балигъ булмаган баланы төшереп калдыру дисциплинар туләтүнен башка чаралары hәм педагогик йогынты чаралары нәтижә бирмәсә hәм аның учреждениедә булуы башка укучыларга тискәре йогынты ясаса, учреждение хезмәткәрләренең хокукларын hәм хокукларын бозса, шулай ук учреждениенең нормаль эшләвенә комачауласа кулланыла.

Учреждениенең уставын тупас бозу дип авыр нәтижәләргә китергән яки мөмкин булган хокук бозулар таныла:

- укучының, хезмәткәрләренең, Учреждениегә килүчеләрнең сәламәтлегенә hәм тормышына зыян китерү;

- Учреждение мөлкәтенә, укучылар, хезмәткәрләр, Учреждениегә килүчеләр милкенә зыян китерү;
- оешманың эшен дезорганизацияләү.

5. УЧРЕЖДЕНИЕ БЕЛӘН ИДАРӘ ИТҮ

5.1. Учреждение белән идарә иту бердәм башлангыч һәм коллегиальник принципларын яраптыру нигезендә гамәлгә ашырыла.

5.2. Учреждениенең бердәнбер башкарма органы булып аның директоры тора, ул учреждение эшчәнлеге белән агымдагы житәкчелек итә:

Учреждение директоры компетенциясенә, законнар яки Устав тарафыннан гамәлгә куючы һәм попечительләр советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрдән тыш, учреждение эшчәнлегенә агымдагы житәкчелек иту мәсьәләләре керә.,

Учреждение директоры үз эшчәнлеген Гамәлгә куючы белән төzelгән хезмәт килешүе нигезендә башкара.

Учреждение директоры үз эшчәнлегендә Гамәлгә куючы өчен хисап tota. Учреждение директоры ышанычнамәсез эшли, аның мәнфәгатын барлык органнар һәм оешмаларда тәкъдим итә, аның исеменнән килемешүләр төзи, оешманың штат расписаниесен, аның финанс-хужалык эшчәнлеге планын раслый h.b., оешманың эшчәнлеген регламентлаучы локаль норматив актлар, учреждениенең барлык хезмәткәрләре тарафыннан үтәлергә тиешле боерыклар чыгара.

Учреждение директоры мәгариф, фәнни, тәрбия эше һәм белем бирү оешмасының оештыру-хужалык эшчәнлеге белән житәкчелек иту өчен жаваплы.

5.3. Учреждениедә коллегиаль идарә органнары формалаша, аларга учреждениенең хезмәт колективының гомуми жыельшы, педагогик совет, ата-аналар комитеты керә.

Балигъ булмаган балаларның, ата-аналарының (законлы вәкилләренең) фикерен исәпкә алу максатыннан Учреждение белән идарә иту мәсьәләләре һәм аларның хокукларына һәм законлы мәнфәгатын барлык органнар һәм директорлы җыелышлы локаль норматив актлар кабул иткәндә, Учреждениедә балигъ булмаган балаларның, ата-аналарының (законлы вәкилләренең) һәм педагогик хезмәткәрләрнең балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) инициативасы буенча локаль норматив актлар кабул иткәндә:

- укучыларның советлары, балигъ булмаган балаларның ата-аналарының (законлы вәкилләренең) советлары булдырыла;
- Учреждение хезмәткәрләренең һөнәри берлекләре эшли.

5.4. Укыту-тәрбия процессын үстерү һәм камилләштерү, укытучыларның һәм тәрбиячеләрнең һөнәри осталыгын һәм иҗади үсешен арттыру максатыннан Учреждениедә педагогик совет – коллегиаль орган эшли.

Учреждение директоры рәислегендә педагогик совет:

* Гомуми белем бирүнөң федераль дәүләт стандартына туры килә торган программалар түрүнде фикер алыша һәм сайлап ала, белем бирү процессында куллануга тәкъдим ителгән (рөхсәт ителгән) федераль дәреслекләр исемлегеннән, шулай ук белем бирү процессында куллануга рөхсәт ителгән уку әсбапларыннан торган дәреслекләр исемлеген билгели.

* Учреждениенең уку-уқыту эшенең нәтижәләрен, арадаш һәм йомгаклау дәүләт аттестациясе нәтижәләрен, аларны әзерләү һәм үткәру чараларын, укучыларны күчеруне (төшереп калдыруны) бетеру чараларын карый.

* Тәрбия эшенең торышын һәм нәтижәләрен, укучыларның дисциплинасын карый, сыйныф житәкчеләренең һәм башка хезмәткәрләрнең эш хисапларын тыңлый.

* Методик совет эшчәнлеген дә кертеп, методик эшнең торышын һәм нәтижәләрен, педагогик һәм мәгълүмати технологияләрне, уқытуның гамәлгә ашырыла торган формалары буенча уқыту методларын һәм чараларын камилләштерә.

* Фән методик берләшмәләрен формалаштыру тәртибен, аларның утырышларын вакыт-вакыт уздыру тәртибен, вәкаләтләрен билгели, авторлык программалары, дәреслекләр, уқыту һәм методик кулланмалар өлкәсендә эш тәжрибәсен тыңлый һәм фикер алыша.

* Педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәру, аларның белем бирү процессы һәм белем бирү технологияләре методикаларын, шул исәптән дистанцион белем бирү технологияләрен куллану һәм камилләштерү буенча иҗади башланғычларын үстерү эшләрен оештыра.

* Арадаш аттестация үткәру формасы түрүнде карап кабул итә, ул үткәрелә торган уку предметларын билгели.

* Укучыларны йомгаклау аттестациясенә керту, укучыларны икенче сыйныфка күчерү, шартлы рәвештә икенче сыйныфка күчерү, Учреждениедән чыгару, шулай ук ата-аналар (законлы вәкилләр) белән килешенеп, шул ук сыйныфта кабат уқыту, компенсацияләүче укуны классларга күчерү яки укуларын башка рәвешләрдә дәвам итү түрүнде карап кабул итә.

* Укучыны Учреждениедән гамәлдәге законнарда каралган очракларда төшереп калдыру түрүнде карап кабул итә.

* Педагогик вазыйфаларны биләүгә конкурс игълан итү һәм аның шартларын раслау түрүнде карап кабул итәргә мөмкин.

Педагогик совет үз составыннан беркетмә алып барырга секретарь сайлый,. Педагогик советларның беркетмәләренә рәис һәм сәркатип кул куя.

Учреждениенең педагогик советы директор тарафыннан кирәк булган саен, эмма ельна кимендә дүрт тапкыр чакырыла. Педагогик советның чираттан тыш утырышлары аның составының өчтән бер өлеше катнашу таләбе буенча үткәрелә.

Педагогик совет карапы, әгәр аның утырышында педагогик хезмәткәрләрнең өчтән ике өлешеннән дә ким булмаган өлеше катнашса һәм әлеге карап өчен катнашучыларның яртысыннан артығы тавыш бирсә, хокуклы дип санала. Тавышларның тигез саны булганда учреждение педагогик советы рәисе тавышы хәлиткеч булып тора. Тавыш бирү

процедурасы Учреждениенең педагогик советы тарафыннан билгеләнә. Педагогик совет кааралары Учреждение директоры боерыклары белән тормышка ашырыла.

5.5. Хезмәт колективының гомуми жыельшы - Учреждениенең барлық хезмәткәрләрен берләштерүче, дайми эшләүче коллегиаль орган.

Хезмәт колективының гомуми жыельшы:

- хезмәт тәртибе кагыйдәләре турында фикер альша һәм кабул итә;
- күмәк килешү төзи һәм фикер альша;
- оешманың эш тәртибе белән бәйле башка мәсьәләләр турында фикер альша.

Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыельшы үз составыннан рәис һәм сәкретарь сайлый. Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыельшы карары, әгәр аның утырышында аның составының яртысыннан да ким булмаган өлеше булса, хокуклы дип санала. Хезмәт колективының гомуми жыельшы кирәк булган саен, әмма елына кимендә 1 тапкыр үткәрелә.

5.6. Ата-аналар комитеты укучыларны тәрбияләү һәм укытуны гамәлгә ашыруда ярдәм итү максатыннан оештырыла.

Учреждениенең ата-аналар комитеты бер елга ата-аналарның гомуми жыельшында гади күпчелек тавыш белән сайланы. Ата-аналар комитеты составыннан рәис һәм секретарь сайланы. Ата-аналар комитеты әгъзалары саны ата-аналарның гомуми жыельшы белән билгеләнә, әмма һәр класстан кимендә бер вәкил булырга тиеш.

Ата-аналар комитетының бурычлары булып тора:

- * педагогик коллектив һәм гайлә балаларына тәрбия йогынтысының бердәмлекен билгеләү максатыннан, гайлә белән учреждение арасындагы элемтәне һәрьяклап нығыту;
- * ата-аналарны Учреждение тормышында актив катнашуга һәм укыту-тәрбия процессын оештыруга жәлеп итү.

6. МӨЛКӘТЕ ҺӘМ БЕЛЕМ БИРУ ЭШЧӘНЛЕГЕН ФИНАНС БЕЛӘН

ТӘЭМИН ИТҮ

6.1. Учреждениенең мөлкәте аңа оператив идарә хокукуында беркетелә.

6.2. Учреждение Гамәлгә куючы һәм милекче ризалыгыннан башка, аңа беркетелгән яки Гамәлгә куючы тарафыннан әлеге мөлкәтне сатып алуга бүләп бирелгән акчалар хисабына алынган күчемле һәм күчемсез милек белән эш итәргә хокуклы түгел.

6.3. Учреждение үзенә беркетелгән мөлкәтне һәм аңы Гамәлгә куючы тарафыннан бүләп бирелгән акчаларга сатып алынган мөлкәтне әлеге Уставта беркетелгән максатларны һәм эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен генә куллана.

6.4. Учреждение үз йөкләмәләре буенча Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә жавап бирә.

6.5. Учреждениене финанс белән тәэммин итү расланган муниципаль бирем нигезендә субсидияләр рәвешендә гамәлгә ашырыла.

6.6. Учреждение түләүле белем бирү хезмәтләре күрсәту турындагы шартнамәләр буенча физик һәм юридик затлар акчасы хисабына эшчәнлек алыш барырга хокуклы. Түләүле белем бирү хезмәтләре физик һәм юридик затлар акчасы хисабына түләүле белем бирү хезмәтләре күрсәту турындагы шартнамәләр буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашырудан гыйбарәт. Түләүле белем бирү хезмәтләре курсатудән көргөн керем учреждение тарафыннан устав максатларына туры китереп кулланыла.

Түләүле белем бирү хезмәтләре белем бирү эшчәнлеге урынына курсателә алмый, аны финанс белән тәэммин итү федераль бюджет, Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары, жирле бюджетлар хисабына гамәлгә ашырыла.

Учреждениедә түләүле белем бирү хезмәтләре укыту, үстерү, оештыру һәм сәламәтләндерү булырга мөмкин.

Учреждениенең белем бирү һәм үстерүче түләүле белем бирү хезмәтләренә түбәндәгеләр керә:

- Учреждениенең статусын билгеләүче төп белем бирү программаларыннан тыш, әлеге программалар бюджеттан финансланмаган очракта, белем бирү программаларын гамәлгә ашыру;

* уку планы кысаларында һәм тормышка ашырыла торган төп һәм ёстэмә гомуми белем бирү программалары кысаларында предметларны тирәнтен өйрәнү буенча дәресләр;

- бу Учреждениедә белем алмаган укучылар өчен репетитор хезмәтләре;

- гомуми белем бирү (ёстэмә) программаларын, әлеге программалар бюджеттан финансланмаган очракта, гамәлгә ашырыла торган түгәрәкләр, секцияләр,;

- мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасын тормышка ашыручы Учреждениегә йөрүче балаларга мәктәпкәчә белем бирү программалары буенча индивидуаль һәм төркемле укыту, шулай ук балаларны мәктәп тормышы шартларына яраклаштыру программалары буенча;

* мәктәпкәчә яштәге балаларны физкультура-спорт юнәлешенәгә ёстэмә программалар буенча укыту.

Түләүле хезмәтләргә шартларны яхшырту һәм оештыру керә:

- * укучыларның туклануы;

- * белем бирү процессына кагылышлы төрле чаралар, шул исәптән семинарлар, конференцияләр, түгәрәк ёстәлләр;

- * ярышлар, конкурслар;

- * походлар, экскурсияләр, сәяхәт;

- * лагерьлар, слетлар;

* озайтылган көн төркемендәге ата-аналар запрослары буенча эш;

• мәгълумати-техник һәм инженер-техник хезмәтләр;

• полиграфия хезмәтләре.

Сәламәтләндөрүгэ юнәлтелгән түләүле хезмәтләрегэ сәламәтлекне ныгытуны тәэммин итә торган дәресләр һәм чарапар керә:

* дәвалау физик культура;

* гимнастика, аэробика, ритмика, баскетбол, чаңғы һәм башкалар;

• спорт төрләре буенча халыкка, предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмаларга Спорт-сәламәтләндөрү хезмәтләре күрсәту;

* чит оешмалар белән килешү нигезендә ярышлар (чаралар) оештыру һәм уздыру.

6.7. Түләүле өстәмә белем бирү хезмәтләрен оештыру тәртибе:

1) өстәмә белем бирү хезмәтләрене ихтияжны маркетинг тикшерүен уздыру һәм тәрбияләнүчеләрнең фаразланган контингентын билгеләү;

2) белем бирү процессын оештыруга карата таләпләрне исәпкә алыш, түләүле өстәмә белем бирү хезмәтләре күрсәту өчен шартлар тудыру;

3) белем бирү Учреждениендә оештырылуучы түләүле өстәмә белем бирү хезмәтләренең теге төрләрен гамәлгә ашыруга лицензия алу;

4) хезмәт күрсәтүгә заказчы белән, күрсәтелә торган хезмәтләрнең характеристын, килешүнен гамәлдә булу вакытын, түләү күләмен һәм шартларын, шулай ук башка шартларны күрсәтеп, шартнамәләр төзү;

5) төзелгән шартнамәләр нигезендә, Учреждениенең түләүле өстәмә белем бирү хезмәтләре күрсәту эшен оештыру турында приказ чыгару, уку планнарын, штат расписаниесен, чыгымнар сметасын, түләүле өстәмә белем бирү хезмәтләре күрсәту белән шөгыльләнүче бүлекчәләр хезмәткәрләренең ставкаларын, хезмәткәрләрнең эш графигын төзү;

6) түләүле өстәмә белем бирү хезмәтләре күрсәтүгә вакытлыча хезмәт колективы белән хезмәт килешүләре яисә вакытлыча хезмәт колективы белән килешү төзү.

6.8. Учреждение эшмәкәрлек һәм башка керем китерә торган эшчәнлекне бары тик шулай гына башкара ала, чөнки бу аның өчен ул булдырылган һәм күрсәтелгән максатларга туры килә торган максатларга ирешугә хезмәт итә.

6.9. Учреждениене бетергәндә, аның мәлкәте Яңа Чишмә муниципаль районы мәгарифен үстерү максатларына юнәлдерелергә мөмкин.

7. БЕЛЕМ БИРҮ ПРОЦЕССЫНДА

КАТНАШУЧЫЛАРНЫҢ ХОКУКЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

7.1. Белем бирү процессында укучылар, педагогик хезмәткәрләр, укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре) катнаша.

7.2. Укучылар учреждениедә хокуклы.:

- дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә түләүсез башланғыч гомуми, төп гомуми белем алу;
- шәхси уку планы, тизләтелгән уку курсы буенча дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә уқыту;
- өстәмә (шул исәптән түләүле) белем бирү хезмәтләре;
- әлеге Устав белән билгеләнгән формаларда Учреждение белән идарә итүдә катнашу;
- кеше аbruен хәрмәт итү, вәҗдан hәм мәгълүмат иреге, үз карашларын hәм инануларын ирекле чагылдыру;
- уку планында каралмаган чараларга ирекле бару;
- ата-аналар (законлы вәкилләр), балигъ булмаганнар эшләре hәм аларның хокукларын яклау комиссиясе hәм мәгариф өлкәсендә идарә итүне гамәлгә ашыручи жирле үзидарә органы, унбиш яшкә житкән укучы, гомуми белем алганчы, гомуми белем алганчы, гомуми белем бирүне калдыра ала.
- мәгариф өлкәсендә Россия Федерациясе законнары, Муниципаль хокукый актлар нигезендә башка хокукларны гамәлгә ашыру.

7.3. Учреждениедә укучылар бурычлы:

- белем бирү программасын намус белән үзләштерергә, индивидуаль уку планын үтәргә, шул исәптән уку планында яки шәхси уку планында каралган уку дәресләрендә булырга, мөстәкыйль рәвештә дәресләргә әзерләнергә, белем бирү программында кысаларында педагогик хезмәткәрләрнең биренмәрен үтәргә;
- белем бирү эшчәнлеген оештыру hәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча учреждение Уставы, эчке тәртип кагыйдәләре hәм башка локаль норматив актлар таләпләрен үтәргә;
- үз сәламәтлегене саклау hәм ныгыту турында кайгыртырга, әхлакый, рухи hәм физик үсешкә hәм үз-үзене камилләштерүгә омтылырга;
- Учреждение башка укучыларның hәм учреждение хезмәткәрләренең намусын hәм аbruен хәрмәт итәргә, башка укучылар тарафыннан белем алу очен каршылыклар тудырмаска;
- Учреждение милкенә сакчыл карага.

7.4. Педагогик хезмәткәрләр түбәндәгә хезмәт хокукларына hәм социаль гарантияләргә ия:

- эш вакытының дәвамлыгының кыскартылу хокуку;

- педагогик эшчәнлек профиле буенча ёстәмә һөнәри белем алуға хокук (өч елга бер тапкырдан да ким түгел);
- озайтылган төп түләүле ялга хокук, аның озынлығы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;
- мәгариф өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий җайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручи башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, һәр ун елдан да ким булмаган өзлексез педагогик эштән соң, бер елга кадәр озак вакытлы ялга хокук;
- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә картлық буенча иминият пенсиясен вакытыннан алда билгеләү хокуки;
- Россия Федерациясе Федераль законнарында һәм Татарстан Республикасы закон актларында билгеләнгән башка хезмәт хокуклары, социаль ярдәм чаралары.

7.5. Учреждениенең педагогик хезмәткәрләр бурычлы:

- үз эшчәнлеген югары профессиональ дәрәҗәдә тормышка ашырырга, расланган эш программасы нигезендә укытыла торган уку предметларын, курсны, дисциплиналы (модульне) тулы күләмдә гамәлгә ашыруны тәэмин итәргә;
- хокукий, эхлакый һәм этик нормаларны үтәргә, һөнәри этика таләпләрен үтәргә;
- укучылар һәм башка белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның намусын һәм аbruен хөрмәт итәргә;
- укучыларда танып-белү активлығын, мөстәкыйльлекне, инициативын, иҗади сәләтне үстерү, гражданлык позициясен, хәзерге дөнья шартларында хезмәткә һәм тормышка сәләтен формалаштыру, укучыларда сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвеше культурасын формалаштырырга;
- педагогик нигезләнгән һәм югары сыйфатлы белем бирү формалары, укыту һәм тәрбия ысууллары кулланырга;
- укучыларның психофизик үсеш үзенчәлекләрен һәм аларның сәламәтлеге торышын исәпкә алырга, физик мөмкинлекләре чикле булган затларның белем алуды өчен кирәkle маҳсус шартларны үтәргә, кирәк булганда медицина оешмалары белән хезмәттәшлек итәргә;
- үз һөнәри дәрәҗәсен даими рәвештә арттырырга;
- белем бирү турындагы законнарда билгеләнгән тәртиптә биләп торган вазыйфаларына туры килү-килмәүгә атtestация узарга;
- хезмәт законнары нигезендә эшкә кергендә башлангыч медицина тикшерүләрен, шулай ук эш бируче юнәлеше буенча чираттан тыш медицина тикшерүләрен үтәргә мөмкин;
- хезмәтне саклау өлкәсендә белем һәм күнекмәләрне Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә өйрәту һәм тикшерү;

- Учреждениесе Уставын эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен үтәргә.

7.6. Педагогик эшчәнлеккә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган тиешле типтагы һәм төрләрдәге мәгариф учреждениеләре турында типлаштырылган нигезләмәләрдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнә торган белем бирү цензы булган затлар кертелә.

Педагогик эшчәнлеккә рөхсәт ителмәгән затлар:

- суд карапы нигезендә педагогик эшчәнлек белән шөгыльләнү хокуқыннан мәхрүм ителгән;
- кеше тормышына, сәламәтлегенә, намусына һәм абуруна (законсыз урыннан тыш психиатрия стационарына, яла һәм мыскыл итүгә), шәхеснең женси кагылгысызлыгына һәм женси ирегенә, гайләгә һәм балигъ булмаганнарга, халык саулыгына һәм ижтимагый әхлакына, дәүләтнең конституцион строje һәм иминлеге нигезләренә каршы, жинаять эзәрлекләве туктатылган затлардан тыш), жинаять эзәрлекләвендә дучар ителгән яисә хөкем ителгән (реабилитацияләүче нигезләр буенча аларга карата жинаять эзәрлекләве туктатылган затлар, шулай ук ижтимагый куркынычсызлыкка каршы).
- Федераль законда билгеләнгән тәртиптә эшкә сәләтсез дип танылган;
- сәламәтлек саклау өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий җайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан расланган исемлектә каралган авырулары булган затлар.

7.7. Балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) хокуклы:

- баланың фикерен исәпкә алыш, төп гомуми белем алу тәмамланганчы, шулай ук психологик-медик-педагогик комиссия тәкъдимнәрен (алар булганда) исәпкә алыш, белем алу рәвешләрен һәм укыту рәвешләрен, факультатив һәм электрон уку предметларын, курсларны, дисциплинарны (модульләрне) Учреждение тәкъдим иткән исемлектән сайларга;
- белем бирү эшчәнлеген оештыруны һәм гамәлгә ашыруны регламентлаштыручи Учреждение Уставы, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыруга лицензиясе, дәүләт аккредитациясе турында таныклык, укыту-программа документлары һәм башка документлар белән танышырга;
- белем бирү эчтәлеге, укыту һәм тәрбия ысууллары, белем бирү технологияләре, шулай ук үз балаларның өлгерешенә бәя бирү белән танышырга;
- укучыларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен якларга;
- укучыларда планлаштырылган тикшерүләрнен (психологик, психологик-педагогик) барлык төрләре турында мәгълүмат алыша, мондый тикшерүләр үткәрергә яки мондый тикшеренүләрдә катнашырга ризалык бирергә, аларны үткәрудән яки аларда катнашудан баш тартырга, үткәрелгән тикшерүләрнен нәтижәләре турында мәгълүмат алыша;
- Учреждениесе Уставы билгелән формада аның белән идарә итүдә катнашырга.

7.8. Балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) бурычлы:

- балаларга гомуми белем бирүне тәэмин итәргә;
- Учреждениенең эчке тәртип кагыйдәләрен, локаль норматив актларның таләпләрен үтәргә;
- укучыларның һәм Учреждение хезмәткәрләренең намусын һәм аbruен хөрмәт итәргә.

7.9. Әлеге Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән бурычларны үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) Россия Федерациясе законнарында каралган жаваплылыкка ия.

8. ЛОКАЛЬ АКТЛАР

8.1. Учреждениенең эшчәнлеген регламентлау максатларында тубәндәге локаль актлар раслана һәм бастырыла: нигезләмәләр, кагыйдәләр, инструкцияләр, приказлар, дәресләр расписаниесе.

8.2. Учреждениенең локаль актлары әлеге Уставка каршы килә алмый.

9. УСТАВНЫ ҮЗГӘРТҮ ТӘРТИБЕ

9.1. Учреждениенең гамәлгә куючы документ булып аның Устав тора.

9.2. Учреждениенең Уставы һәм үзгәрешләре гамәлгә куючы тарафыннан раслана, законда билгеләнгән тәртиптә теркәлә, дәүләт теркәвенә алышаңнан соң үз кеченә керә.

10. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

10.1. Учреждение, мәгариф турындагы законнарда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алыш, граждан законнарында билгеләнгән тәртиптә үзгәртеп корыла яки бетерелә.

Учреждениене бетергәндә кредиторларның таләпләре учреждениенең мөлкәте хисабына канәгатьләндерелә, аны Россия Федерациясе законнары нигезендә түләттерү мөмкин.

Учреждениенең күчесез мөлкәте, кредиторларның таләпләрен канәгатьләндергәннән соң калган күчесез милек, шулай ук Россия Федерациясе законнары нигезендә учреждениенең йөкләмәләре буенча түләттерү мөмкинлеге булмаган күчесез милек, мәгарифне үстерү максатларына жибәрү өчен Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасына ликвидация комиссиясе тарафыннан тапшырыла.